

חינוך שאינו מסתפק בפחות...

מאפיינים של בתי ספר כמוסדות חינוך ראויים לשמם

יעודו החינוכי של בית הספר הוא לקדם את התלמידים למיטבם: מתוך זיקה לסגולי שבאישיות, למהותי שבדמוקרטיה ולמעולה שבתרבות (הכללית, הלאומית והקהילתית) – והכול תוך שמירת רוחם של התלמידים חופשיה ופורייה לפרשנות, יצירתיות, ביקורתיות והגדרה עצמית.

כדי לקדם תלמידים למיטבם, צריכים שלושה סוגי טוב חינוכיים להשתלב בתרבות הבית-ספרית: הטוב הראשון, החווייתי, מתגלם בתחושה אישית טובה של ערך עצמי, מוגנות, שותפות, אהדה וחדוות לימוד ויצירה; הטוב השני, האיכותי, מתגלם ברמה גבוהה של השכלה וכישורי חשיבה, תרבות הדיבור והיצירה, כישורי הוראה ולמידה, משמעת עצמית, ואחריות למרחב הציבורי ולסביבה הטבעית; הטוב השלישי, המוסרי, מתגלם בהקפדה על כבוד האדם, הגינות חברתית, רגישות לזולת, יושרה אישית ושקיפות מינהלית.

בית ספר, המכוון אל חינוך משמעותי וראוי לשמו:

- אינו מסתפק בשכלול בית הספר כבית חרושת לציונים או כמרחב נהנתני למימוש עצמי, אלא מאתגר ומעצים את התלמידים לקראת חיים מלאים של פנאי פעיל ועושר תרבותי, מחשבה עצמאית ושיקול דעת, רגישות מוסרית, מעורבות אזרחית, ואחריות חברתית וסביבתית.
- אינו מסתפק במורים מקצוענים, בקיאים ומיומנים, אלא מטפח אנשי חינוך שנוכחים עבור תלמידיהם במלוא אנושיותם, דואגים לשלומם ולצמיחתם, ומזמנים להם מפגשים דיאלוגיים ומעצימים עם דרמות אינטלקטואליות, דילמות מוסריות ופסגות אנושיות של יצירה אמנותית.
- אינו מסתפק בסמכות חיצונית, אלא מטפח אצל התלמידים אישיות אוטונומית, מצפון מוסרי, משמעת עצמית, אמפתיה כלפי האחר, ויכולות גישור והתדיינות שמפיקות פתרונות הוגנים ובלתי אלימים.
- אינו מכתוב "אמנה בית ספרית" ו"תקנון התנהגות", אלא משתף את כל קהילת בית הספר בעיצוב מאפייני בית הספר ודרכיו.
- אינו מסתפק בליבה לימודית ובסטנדרטים הישגיים, אלא יוצר נתיבי לימוד ייחודיים ודרכי הערכה מותאמות, כדי להגיע אל כל תלמיד ותלמידה ולסייע להם להפיק הנאה ומשמעות מלימודיהם.
- אינו מסתפק בהקניית מידע, וגם לא בשליטה בגופי ידע, אלא מטפח בקרב התלמידים ספקנות, ביקורתיות ושיקול דעת – לקראת חוכמת חיים ורגישות מוסרית שעושות את "עץ הדעת" ל"עץ חיים" לפרט ולכלל.
- אינו מסתפק בקונפורמיות לקלאסי ולמופתי, אלא מעודד פוריות נפשית, משמעות אישית ופרשנות מקורית.
- אינו מסתפק בהיכרות עם התרבות הלאומית, אלא פותח את התלמידים להיכרות מכבדת ומושכלת עם תרבויות המיעוטים במדינה ועם תרבויות עמי העולם.
- אינו מסתפק במדידה ובהערכה שכל עניין בהצגת שליטה או בקיאות בגופי הידע, אלא מעמיד מטלות לימודיות שמבטאות ומפתחות כישורים אינטלקטואליים ואישיותיים, דוגמת פרשנות, יצירתיות, ביקורתיות, הבנה מרובת הקשרים, ושיפוטי ערך אוטונומיים בתחומי המוסר, התרבות, האמנות והאזרחות.